

WSTĘP

Oddajemy do rąk Czytelników publikację pt. *Badania historii kobiet polskich na tle porównawczym – kierunki, problematyka, perspektywy*, stanowiącą pokłosie Ogólnopolskiej Konferencji Naukowej pod tym samym tytułem, współorganizowanej przez Ośrodek Badań Historii Kobiet Instytutu Studiów Kobietych w Białymstoku oraz Katedrę Historii Kultury, Myśli i Ruchów Społecznych wraz z Pracownią Historii Kobiet (Wydziału Historii i Stosunków Międzynarodowych Uniwersytetu w Białymstoku). Obrady konferencyjne odbywały się w Białymstoku w dniach 11–13 czerwca 2021 r.

Na tom pokonferencyjny złożyło się blisko dwadzieścia interesujących wypowiedzi, które w formie powiązanych ze sobą tematycznie artykułów współtworzą sześć rozdziałów niniejszej publikacji. Oto ich tytuły:

- *Dyskurs o kobietach starożytności i średniowiecza jako odległe chronologiczno-przestrzenne tło porównawcze badań historii kobiet*
- *Kobiety jako podmiot badań historyczno-biograficznych i literaturoznawczych*
- *Prasa dla kobiet jako na nowo odczytywane źródło w badaniach historii (herstorii) Polek*
- *Perspektywy wykorzystania archiwaliów wojskowych jako źródeł do badań historii kobiet*
- *Problematyka aktywności Polek na polu naukowym, edukacyjnym i medialnym w realiach emigracyjnych*
- *Problematyka funkcjonowania ruchu kobiecego i inne kierunki współczesnych badań peerelowskiej historii Polek*

Wieloaspektowość tematyczna i zróżnicowanie chronologiczne pokazują, w jak różnych kierunkach prowadzone są współczesne polskie badania z zakresu historii kobiet. Równocześnie przekonujemy się też, jak wiele zagadnień wciąż umyka uwadze badaczek i badaczy. Te swoiste „białe plamy” oczekują na wypełnienie ich treścią.

Publikując ten tom, konsekwentnie kształtujemy tradycję debat konferencyjnych wraz z odzwierciedlającą ich treść cykliczną publikacją tomów pokonferencyjnych poświęconych szeroko rozumianej tematyce kobiecej. Szersze zainteresowanie badaczek i badaczy kobietami jako grupą społeczną ujawniło się w historiografii i socjologii dopiero w latach 60. XX w. Wcześniejsza historiografia nie poświęcała zbyt wiele uwagi kobietom nie tylko ze względów kulturowych, ale też z powodu niedostępności lub „milczenia” źródeł na ich temat. Dopiero sięgnięcie po dotąd pomijane materiały, odczytanie na nowo wcześniej wykorzystywanych i przede wszystkim dostępność masowych źródeł XIX- i XX-wiecznych stworzyło odpowiednie warunki do podjęcia badań z zakresu historii kobiet. Nie mniej ważny dla ich rozwoju był też dokonujący się równolegle postęp w zakresie metodologii badań historycznych.

Historiografia peerelowska w nazbyt ograniczonym stopniu uwzględniała tematykę kobiecą, choć publikacjom sprzed 1989 r. należy w zdecydowanej większości wystawić wysoką ocenę. Badania historii kobiet polskich weszły w latach 90. XX w., a zwłaszcza w dwóch pierwszych dekadach XXI w. na nowe tory. Czerpiąc z dobrych wzorów zachodnioeuropejskich i północnoamerykańskich, polskie badaczki i badacze podjęli trud odkrywania nieznannej historii Polek doby przedrozbiorowej, okresu zaborów i przede wszystkim przełomowego dla równouprawnienia wieku XX.

Dziś na progu trzeciej dekady XXI w. warto obejrzeć się wstecz, by dokonać bilansu dokonań polskiej historiografii w badaniach nad szeroko rozumianą historią kobiet. Równie ważne, jak odpowiedź na pytanie, co zostało osiągnięte (odkryte i opisane) w tej materii przez badaczki i badaczy z takich ośrodków, jak białostocki, lubelski, kielecki, warszawski i in., jest zidentyfikowanie „białych plam” w historii Polek.

*Małgorzata Dajnowicz
Adam Miodowski*